

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต การดำเนินงานและหลักสูตรวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว ตอนที่ 2 เป็นหลักการประเมินโครงการ ตอนที่ 3 เป็นงานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต¹

โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตได้รับอนุมัติให้จัดตั้งตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.2520 โดยให้เป็นโครงการทดลองของทบวงมหาวิทยาลัย มีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการที่จังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อจัดการศึกษาวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงและอนุปริญญาในลักษณะที่เป็นหลักสูตรเบ็ดเสร็จจบออกไปประกอบอาชีพได้ แทนที่จะออกไปรับราชการเท่านั้น
2. เพื่อให้การศึกษาในลักษณะที่เป็นการศึกษาต่อ เมื่อจบแล้วสามารถศึกษาต่อได้ในมหาวิทยาลัยด้วยระดับความสามารถของแต่ละบุคคลและความต้องการของสังคม
3. เพื่อให้บริการชุมชนในลักษณะที่เป็นการศึกษาต่อเนื่อง รวมถึงการศึกษาผู้ใหญ่ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการศึกษาของชุมชนด้วย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้แต่งตั้งผู้อำนวยการโครงการ เพื่อบริหารงานของโครงการ การควบคุมดูแลวิทยาลัยอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการประจำโครงการ ซึ่งประกอบด้วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้บริหารโครงการ และผู้แทนจากชุมชนซึ่งคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ คณะกรรมการชุดนี้มีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 และไม่เกิน 8 คน ส่วนในด้านงบประมาณของวิทยาลัยควรได้รับจากรัฐบาล มูลนิธิ เงินบริจาค รายได้ของ

¹ โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต, รายงานความคืบหน้าในการดำเนินงาน... หน้า5-7.

วิทยาลัยและเงินภายในเขตการศึกษา 4 ซึ่งท้องถิ่นจะจัดสรรให้วิทยาลัย

คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาในโครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตคือ ต้องสอบไล่ได้
ชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย การรับนักศึกษาวิทยาลัยจะแยกเป็น 2 ประเภทคือ จะเป็น
นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในเขตการศึกษา 4 จำนวน 75% และเป็นนักศึกษานอกเขตการศึกษา 4
จำนวน 25%

การดำเนินงานของโครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต¹

โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตได้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่เดือนตุลาคม 2520 โดยจัด
เป็นโครงการในสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งไม่ได้แยกเป็นส่วนราชการ
อิสระ การดำเนินงานของโครงการพอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านงบประมาณ โครงการได้รับงบประมาณอยู่ในหมวดรายจ่ายอื่นของสำนัก
งานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังนี้คือ

ตารางที่ 1 แสดงงบประมาณของโครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต จำแนกตามปีงบประมาณ

ปีงบประมาณ	งบประมาณที่ได้รับ (ล้านบาท)
2519	0.26
2520	0.30
2521	0.30
2522	0.50
2523	0.70
2524	0.90
2525	3.44 *

* เป็นค่าก่อสร้างอาคารที่ทำการ 2.16 ล้านบาท

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

2. บุคลากร ปัจจุบันโครงการมีบุคลากรรวมทั้งสิ้น 15 คน ดังนี้คือ อาจารย์ 2 คน
ข้าราชการ 7 คน ลูกจ้าง 6 คน

3. สถานที่ดำเนินการ โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตยังไม่มีอาคารเป็นของตนเอง
ได้ยืมสถานที่ชั้นสอง หอประชุมโรงเรียนพิบูลสถิตีเป็นสำนักงานชั่วคราว และอาศัยอาคาร
เรียนโรงเรียนเทศบาลปลุกปัญญา วิทยาลัยครูภูเก็ตเป็นสถานที่เรียนของนักศึกษา

ผลการปฏิบัติงานของโครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต¹

1. ได้เปิดสอนหลักสูตรปกติ (2ปี) คือ หลักสูตรวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว
มีผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว 2 รุ่นจำนวน 84 คน ในปีการศึกษา 2524 ได้รับนักศึกษาเพิ่มอีก

2 หลักสูตร คือ หลักสูตรการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและหลักสูตรการเหมืองแร่

2. ได้เปิดอบรมหลักสูตรระยะสั้น ดังนี้คือ

ปีพ.ศ. 2521	หลักสูตรที่จัดอบรมคือ	ภาษาเยอรมัน (100 ช.ม.)
		ภาษาฝรั่งเศส (100 ช.ม)
		วิชามัคคุเทศก์ (150 ช.ม)
		วิชาการเคลื่อนรูปลงบนแผ่นไม้ (30 ช.ม)
2522		ภาษาอังกฤษ (100 ช.ม)
		วิชานาฏศิลป์เบื้องต้น (30 ช.ม)
		วิชาดาราคีโต (30 ช.ม)
		อบรมการทำแกสจากมูลสัตว์ (18 ช.ม)
2523		ออกแบบตกแต่งบ้านและสวน (60 ช.ม)
		ภาษาจีนกลางระดับต้น (200 ช.ม)
		ภาษาจีนกลางระดับกลาง (200 ช.ม)
		ภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน (100 ช.ม)
2524		วิชากิจกรรมเข้าจังหวะ (40 ช.ม)
		วิชากีตาร์ (40 ช.ม)
		วิชามัคคุเทศก์ (70 ช.ม)

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9-13.

3. ได้จัดรายการออกโทรทัศน์ ช่อง 6 ภูเก็ต ทุกวันศุกร์ที่ 3 ของเดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม 2521 เป็นต้นมา เพื่อส่งเสริมความรู้การอาชีพและทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรม

ปัญหาของวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต¹

โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตเป็นโครงการทดลองที่ได้ดำเนินการมาแล้ว 4 ปี ถึงแม้ว่าจะได้มีการตั้งอนุกรรมการฝ่ายต่างๆในระยะเริ่มต้นโครงการ แต่ผลจากการปฏิบัติจากมติที่ประชุมมีน้อยมาก จนในระยะต่อมาคณะอนุกรรมการเหล่านั้นก็ล้มเลิกไปโดยปริยาย โครงการได้ดำเนินการไปโดยที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้แต่งตั้งผู้อำนวยการโครงการเพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการของโครงการ แต่เนื่องจากวิทยาลัยชุมชนเป็นสิ่งใหม่และยังไม่เป็นที่คุ้นเคยแก่บุคคลทั่วไป โครงการจึงได้ประสบปัญหาและอุปสรรคขัดข้องที่สำคัญโดยสรุป คือ

1. สถานที่ก่อสร้าง โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตมีปัญหาเรื่องที่ดินที่จะทำการก่อสร้างอาคารที่ทำการ ทำให้เพิ่งได้รั้งงบประมาณเพื่อเป็นค่าก่อสร้างอาคารที่ทำการและห้องเรียนของตนเองในปีงบประมาณ 2525 นี้ เป็นเงิน 2.16 ล้านบาท

2. งบประมาณค่าใช้จ่าย ตามหลักการเดิมโครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตได้รับความสนับสนุนด้านการเงินส่วนหนึ่งจากชุมชนภายในท้องถิ่นและอีกส่วนหนึ่งจากงบประมาณแผ่นดิน แต่ในระยะที่ผ่านมา โครงการฯไม่เคยมีกองทุนที่ควรได้จากชุมชนในจังหวัดภูเก็ตเลย งบดำเนินการทั้งหมดเป็นงบประมาณแผ่นดิน แต่จำนวนเงินก็ยังไม่เพียงพอที่จะช่วยให้โครงการขยายงานรุดหน้าไปตามเป้าหมายที่วางไว้

3. บุคลากร บุคลากรประจำโครงการยังมีจำนวนน้อยมาก โดยเฉพาะอาจารย์ ซึ่งต้องใช้อาจารย์พิเศษเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่สามารถขยายงานของโครงการออกไปให้กว้างขวางได้เท่าที่ควรเป็น

4. ห้องสมุดและอุปกรณ์การสอน เนื่องจากโครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตไม่มีสถานที่ของตนเอง การบริการห้องสมุดและอุปกรณ์การเรียนการสอนยังไม่เพียงพอและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14 - 19.

5. การจัดการเรียนการสอน ปัจจุบันโครงการต้องยืมสถานที่โรงเรียนเทศบาล
ปลูกปัญญาเป็นสถานที่เรียน จึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในเวลาปกติได้ ต้องเปิดการ
เรียนการสอนตั้งแต่เวลา 16.30 - 21.30 น.

6. การจัดเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น นอกเหนือจากการเรียนการสอนหลักสูตร
ปกติแล้ว โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตยังมีภาระหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือจัดเปิดสอน
หลักสูตรระยะสั้น แต่โครงการสามารถทำได้ในขอบเขตจำกัด เพราะโครงการยังไม่มีสถานที่
ของตนเองและขาดบุคลากรจึงไม่อาจขยายพื้นที่บริการได้อย่างกว้างขวาง ทั้งๆที่หลักสูตร
อบรมระยะสั้นบางหลักสูตรอยู่ในความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นอื่นๆนอกเหนือจากจังหวัด
ภูเก็ต ในขณะที่หลักสูตรของโครงการอาจซ้ำซ้อนกับหลักสูตรอบรมระยะสั้นในสถาบัน
การศึกษาบางแห่งในภาคใต้เพราะขาดการประสานงานกัน

หลักสูตรวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว¹

โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต

หลักสูตรวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว วิทยาลัยชุมชนภูเก็ตที่เปิดสอนเป็น
หลักสูตรแรกนั้น มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตบุคลากรระดับประกาศนียบัตรอาชีพที่สมบูรณ์แบบเบ็ดเสร็จจบออกไป
ประกอบอาชีพได้ เป็นการนำเอาวิชาการไปพัฒนาชุมชนของตนเองในสาขาวิชาการโรงแรม
และการท่องเที่ยว เพื่อสนองความต้องการของชุมชนจังหวัดภูเก็ตซึ่งมีปัญหาขาดแคลนกำลัง
คนที่มีคุณภาพในอุตสาหกรรมโรงแรมและการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ทั้งเป็นการสนับสนุนนโยบาย
ของรัฐบาลที่จะส่งเสริมให้ภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของจังหวัดภาคใต้

¹ โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หลักสูตรวิชาการ
โรงแรมและการท่องเที่ยว (ภูเก็ต, 2520).

2. เพื่อเสริมสร้างวิทยาการและบุคลากรด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้มีการศึกษา ค้นคว้าและวิจัยเพิ่มเติมในระดับปริญญา หลังจากสำเร็จการศึกษาและผ่านการทำงานมาแล้วชั่วระยะเวลาหนึ่งตามที่กำหนดที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามระดับความสามารถของแต่ละบุคคลและตามความต้องการของสังคม

โครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชาต่างๆ ดังนี้

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	7	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาแกนทางธุรกิจ	30	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาแกนทางการโรงแรม และการท่องเที่ยว	20	หน่วยกิต
4. วิชาเอก	17	หน่วยกิต
5. วิชาเลือก	6	หน่วยกิต

ในแต่ละหมวดวิชาจะประกอบด้วยรายวิชาต่อไปนี้ คือ

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป
 - 1.1 เศรษฐกิจสังคมและการปกครองไทย
 - 1.2 อารยธรรมไทย
 - 1.3 จิตวิทยาสังคม
 - 1.4 พลศึกษา
2. หมวดวิชาแกนทางธุรกิจ
 - 2.1 หลักการบัญชีเบื้องต้น
 - 2.2 หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
 - 2.3 การจัดการธุรกิจ
 - 2.4 หลักการตลาดเบื้องต้น
 - 2.5 หลักการบริหารงานบุคคล
 - 2.6 ภาษาอังกฤษ

3. หมวดวิชาแกนทางการโรงแรมและการท่องเที่ยว
 - 3.1 หลักการจัดการโรงแรม
 - 3.2 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
 - 3.3 การจัดการงานแม่บ้าน
 - 3.4 การบัญชีโรงแรม
 - 3.5 การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว
 - 3.6 ทิมพ์คี่ดไทย
 - 3.7 ทิมพ์คี่ดอังกฤษ
 - 3.8 คีลปวัตันธรรมไทย
4. หมวดวิชาเอก มี 2 วิชาเอก ให้นักศึกษาเลือกเรียนสายใดสายหนึ่ง คือ
 - 4.1 วิชาเอก การจัดการงานส่วนหน้า ประกอบด้วยวิชาต่อไปนี้
 - 4.1.1 การจัดการงานส่วนหน้า 1,2
 - 4.1.2 การประชาสัมพันธ์และการโฆษณา
 - 4.1.3 อุตสาหกรรมการบิน
 - 4.1.4 วาฬศาสตร์เพื่อการสื่อสาร
 - 4.2 วิชาเอก การอาหารและเครื่องดื่ม ประกอบด้วยวิชาต่อไปนี้
 - 4.2.1 อาหารและโภชนาการ
 - 4.2.2 การประกอบอาหาร
 - 4.2.3 การบริการและการจัดการคานอาหาร
 - 4.2.4 ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่ม
 - 4.2.5 การบริการและการจัดการคานเครื่องดื่ม
5. หมวดวิชาเลือก นักศึกษาต้องเลือกเรียนวิชาต่อไปนี้อย่างน้อย 1 ภาษา คือ
 - 5.1 ภาษาเยอรมัน
 - 5.2 ภาษาฝรั่งเศส
 - 5.3 ภาษาญี่ปุ่น

นักศึกษาจะต้องเรียน ๓๐ หน่วยกิตตลอดหลักสูตรและจะต้องฝึกงานอีก 2 ภาค
ฤดูร้อน รวมทั้งสิ้น ๘๐๐ ชั่วโมง โดยไม่คิดค่าหน่วยกิต แต่จะต้องได้รับใบรับรองจากนายจ้าง
ที่วิทยาลัยยอมรับว่าเป็นที่พอใจ

อาจารย์ผู้สอน

คณาจารย์เป็นบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการ
ทำงาน ทั้งส่วนราชการคือ โรงเรียนและวิทยาลัย และภาคเอกชน เช่น โรงแรม บริษัทต่างๆ
โดยมีอาจารย์จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์รับผิดชอบในมาตรฐานทางวิชาการ

ระบบการวัดผล

ระบบการวัดผลให้ใช้ระเบียบสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการวัดผล
และประเมิน ผลการศึกษา หลักสูตรต่ำกว่าปริญญาตรี โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต พ.ศ.2522.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 หลักการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นขั้นตอนหนึ่งในการบริหารโครงการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผล ได้มีผู้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ต่าง ๆ กัน เช่น Coral W. Weiss¹ กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นการศึกษาว่าโครงการหรือแผนงานได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ทั้งในระหว่างที่ปฏิบัติตามแผน เพื่อให้ข้อมูลส่งกลับไปยังโครงการนั้นหรือภายหลังจากงานเสร็จสิ้นแล้ว

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์² ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า หมายถึงการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (Criterion) ซึ่งเกณฑ์อาจมีมาก่อนแล้วและเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม ซึ่งเรียกว่า เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criterion) หรือเป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมของกลุ่มซึ่งเป็นเกณฑ์แบบสัมพัทธ์ (Relative Criterion) ซึ่งในการประเมินผลจะเลือกใช้เกณฑ์ชนิดใดก็ต้องพิจารณาตามลักษณะและจุดมุ่งหมายของโครงการหรือกิจการนั้นๆ

ในการประเมินได้มีผู้สร้างแบบจำลองในการประเมินไว้หลายแบบ ซึ่งสามารถแบ่งตามลักษณะพฤติกรรมของการประเมินได้เป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 แบบจำลองที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model หรือ Objective Based Model) แบบจำลองนี้เน้นจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก โดยพยายามกำหนดจุดมุ่งหมายตลอดจนถึงค่าจุดมุ่งหมายเหล่านี้และ เป็นแบบประเมินที่พิจารณาคุณค่าจากวัตถุประสงค์ที่บรรลุผลสำเร็จ ตัวอย่างแบบจำลองประเภทนี้ได้แก่ แบบจำลองของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler)

¹ Coral W. Weiss, Evaluation Action Program (Boston Allyn and Bacon, 1973) P.21

² สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, การประเมินผลโครงการประชุม หลักการและการประยุกต์ใช้ พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : พีระพัตนา , 2524) หน้า 57.

กลุ่มที่ 2 เป็นแบบจำลองการตัดสินคุณค่า (Judgement Model)

แบบจำลองนี้เป็นแบบจำลองการประเมินที่คงอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินมี 2 ประเภท คือ เกณฑ์ภายในและเกณฑ์ภายนอก ซึ่งเกณฑ์ภายในได้แก่ กระบวนการต่างๆที่จะช่วยให้วัตถุประสงค์บรรลุ ส่วนเกณฑ์ภายนอกได้แก่ ผลของการบรรลุวัตถุประสงค์ แบบจำลองที่จัดว่าอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ แบบจำลองของสเติก (Robert E. Stake) และแบบจำลองของโปรวัส (Provus) เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 แบบจำลองที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision Model)

เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร แบบจำลองที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ แบบจำลองของเวลช์ (Wayne W. Welch) แบบจำลองซีป (CIPP Model) ของเดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Danial L. Stufflebeam and others) แบบจำลองของอัลกิน (Alkin) เป็นต้น

ในการประเมินสมรรถภาพผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว วิทยาลัยชุมชนภูเก็ตนั้น ผู้วิจัยนำเอาแนวความคิดของแบบจำลองของไทเลอร์และแนวความคิดตามแบบจำลองของเวลช์ มาประยุกต์เข้าด้วยกันใช้ในการประเมิน ซึ่งเป็นการเน้นการประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) เพื่อเป็นการตัดสินคุณค่าของผลิตผลโครงการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อันจะบ่งว่าผลของการดำเนินงาน โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใดและเป็นข้อมูลช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารในการปรับปรุงโครงการ ดังนั้นจึงขอกล่าวรายละเอียดของแบบจำลองการประเมินเฉพาะที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบจำลองของไทเลอร์และแบบจำลองเวลช์ เท่านั้น

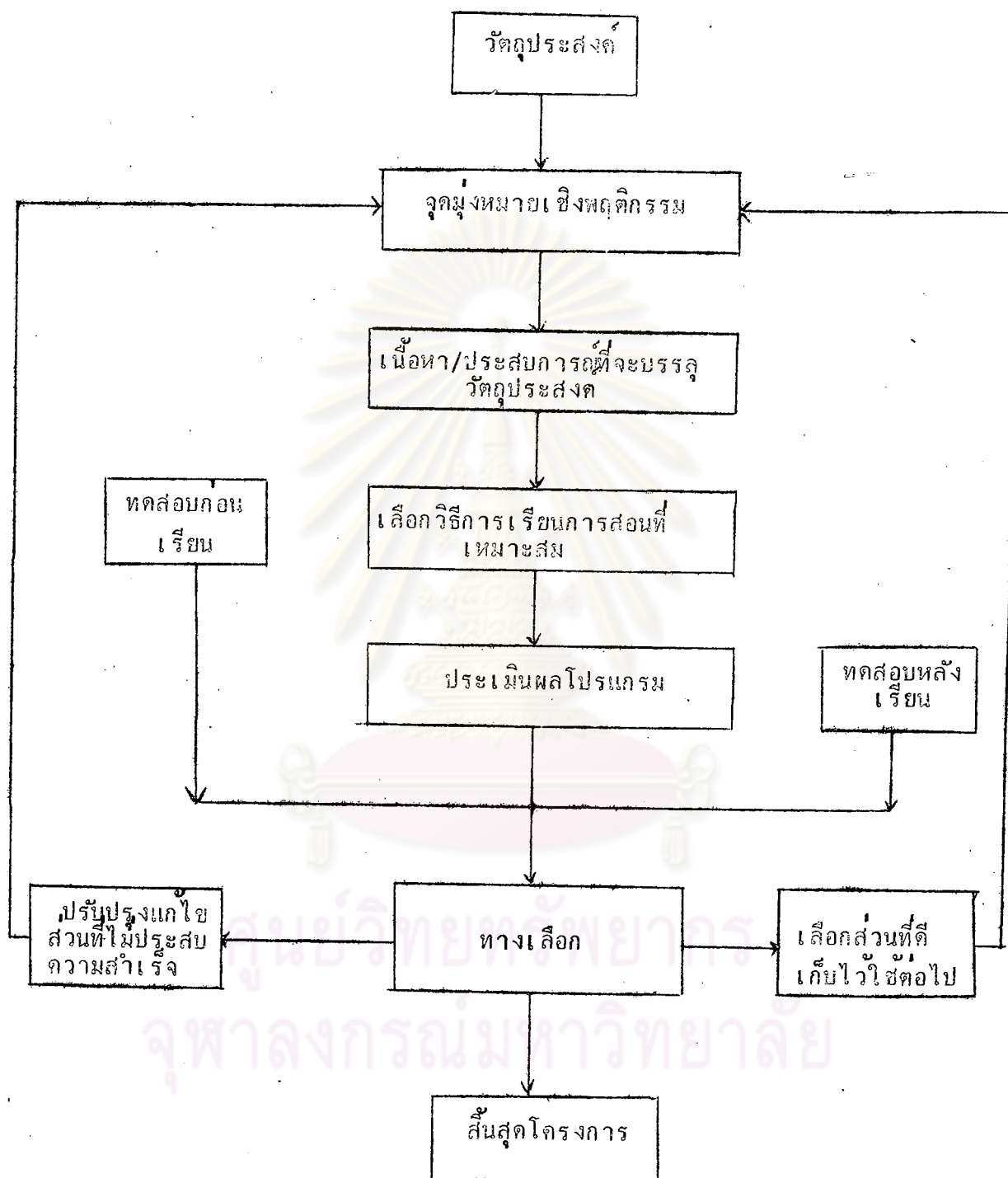
แบบจำลองของไทเลอร์ (R. W. Tyler)¹

ไทเลอร์ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียนกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้ โดยมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน วัตถุประสงค์ และจำเพาะเจาะจงแล้วจะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดี

ภายหลัง ไทเลอร์มีความเห็นว่า การประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรควรทำการประเมินผลโครงการเป็นการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบในการประเมินของไทเลอร์เป็นการวัดพฤติกรรมก่อนหรือหลังการเรียนหรือการอบรม (Pre-Post measurement of performance) หลักการประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักมี

1. กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของการสอนหรือโครงการ
 2. เขียนวัตถุประสงค์ของการสอนในรูปพฤติกรรมของนักเรียน
 3. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่เหมาะสมในการที่จะทำให้วัตถุประสงค์ที่วางไว้ประสบผลสำเร็จ
 4. ประเมินผลว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ จำเป็นต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการบรรลุผลแล้วเก็บข้อมูลเพื่อการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ แนวการประเมินตามแนวของไทเลอร์เหมาะสำหรับการประเมินสรุปผลการเรียน
- แนวการประเมินนี้มีข้อดีคือ สามารถตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่มีข้อจำกัดคือ มีแนวโน้มที่จะเน้นวัตถุประสงค์โดยตรงและมองแคบเกินไป โดยให้ความสนใจต่อคุณค่าของวัตถุประสงค์เพียงเล็กน้อยเท่านั้น และเกณฑ์ในการตัดสินการบรรลุวัตถุประสงค์ยังเป็นอัตนัยมาก

¹ Blaine R. Worthen and James R. Sander, Educational Evaluation : Theory and Practice (California : Wadworth Publishing Company, Inc. 1973) P. 213.

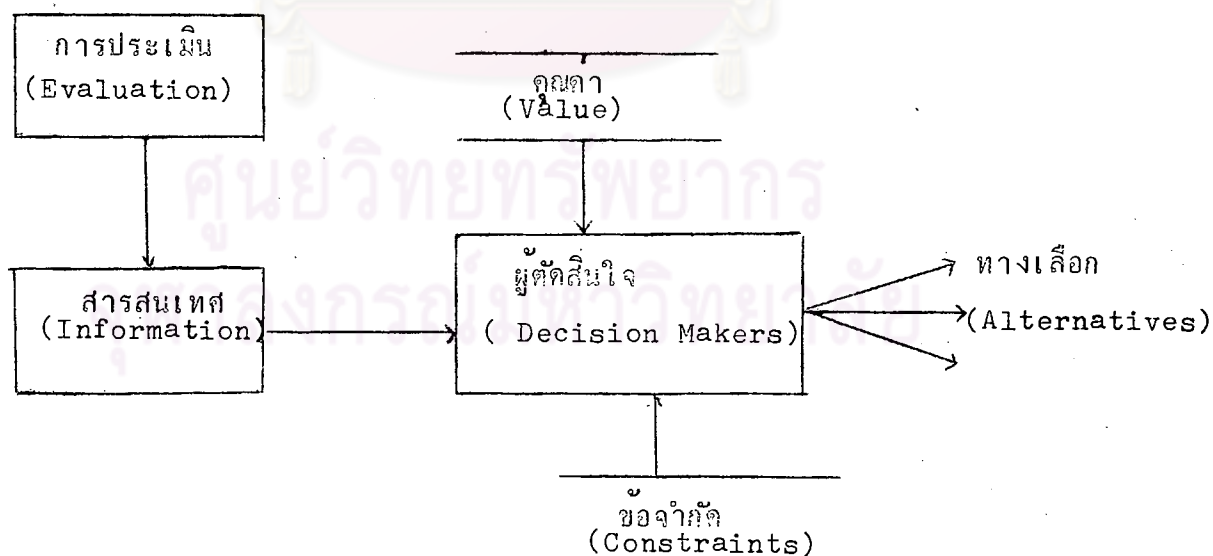
แผนภาพที่ 1 แสดงแบบจำลองของไทเลอร์

จากแผนภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่ารูปแบบการประเมินของไทเลอร์เน้นการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการเรียนหรือการอบรม เครื่องมือสำคัญที่จะประเมินว่าโปรแกรมนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่นั้น ไทเลอร์ใช้การทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบหลังเรียน แต่ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้การทดสอบหลังการเรียนและการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือในการประเมินเท่านั้น ทั้งนี้เพราะถือว่าก่อนที่นักศึกษาจะเข้ารับการศึกษาตามหลักสูตรวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว ย่อมจะไม่มีความรู้ทางด้านนี้มาก่อนเลยจึงไม่จำเป็นต้องใช้การทดสอบก่อนการเรียนเพื่อวัดพฤติกรรมดังกล่าว

แบบจำลองของเวลช์ (Wayne W. Welch)¹

เวลช์ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า การประเมินคือ กระบวนการที่ก่อให้เกิดซึ่งสารสนเทศ (Information) สำหรับผู้ตัดสินใจ สารสนเทศที่ได้มาจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารหรือเจ้าของโครงการใช้ในการตัดสินใจพิจารณาหาทางเลือกของการดำเนินงานครั้งต่อไป ดังจะได้แสดงขั้นตอนของกระบวนการประเมินดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แบบจำลองที่ช่วยในการตัดสินใจ

¹ Wayne W. Welch, " The Process of Evaluation " Journal of Research in Science Teaching 11(1974) : P. 175 - 177.

ในการประเมินโครงการตามแนวของ เวลช์ เมื่อจะดำเนินการประเมินโครงการ ใดๆ จำเป็นจะต้องตอบคำถาม 3 ข้อเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ประเมินคือ

1. ทำไมต้องประเมินหรือประเมินทำไม จากคำตอบคำถามนี้จะทำให้ผู้ประเมินทราบถึงความสำคัญของปัญหาที่จะต้องประเมินว่า การประเมินในครั้งนั้นเป็นการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) การประเมินผลรวมสรุป (Summative Evaluation) หรือการประเมินเพื่อการบริหาร (Administrative Evaluation)

2. ประเมินอะไร จากคำตอบคำถามนี้ ผู้ประเมินจะได้ทราบวัตถุประสงค์ของการประเมิน

3. ประเมินอย่างไร จากคำตอบคำถามนี้ ผู้ประเมินจะได้ทราบถึงวิธีการและขั้นตอนของกระบวนการประเมิน

เวลช์ได้เสนอขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการประเมิน 3 ขั้นตอนคือ การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gatering) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Processing) และการรายงานผล (Reporting) ซึ่งแต่ละขั้นตอนของกระบวนการประเมินประกอบด้วยส่วนสำคัญแตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงขั้นตอนของกระบวนการประเมินตามแนวความคิดของ เวลช์

ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3
การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	การรายงานผล
1. แบบจำลอง (Model)	1. การลงรหัสข้อมูล (Coding)	1. การรายงานผลแบบข้อเขียน (Written)
2. เทคนิควิธี (Techniques)	2. การวิเคราะห์ (Analysis)	2. การรายงานผลปากเปล่า (Oral)
3. การจัดการ (Management)	3. การสังเคราะห์ (Synthesis)	3. การติดตามผล (Follow-up)

ขั้นที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบจำลอง (Model) การที่จะทำการประเมินสิ่งใดก็ตามจะต้องมีการกำหนดขอบเขตก่อน เพราะจะได้มีรูปแบบหรือแนวทางในการประเมิน ขอบเขตนี้จะเรียกว่าแบบจำลอง ในการประเมินผลเรื่องเดียวกันด้วยบุคคลคนละชุดกัน ก็อาจมีการตีความหมายแตกต่างกันได้ การวางแผนการประเมินจะเน้นให้เห็นว่าก่อนการประเมินจะต้องทำอะไรบ้าง

1.2 เทคนิควิธี (Techniques) นักประเมินใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลที่จะประเมินโดยวิธีใด เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามหรือการใช้แบบสอบ เป็นต้น

1.3 การจัดการ (Management) นักประเมินผลจะต้องมีการเตรียมการด้านเวลา ตัวบุคคลและการเงินสำหรับการประเมิน นักประเมินอาจจะใช้การจัดการด้วยเทคนิค PERT (Program Evaluation and Review Technique)

เป็นวิธีการที่ใช้ในการวางแผน โดยเฉพาะทางการวิจัยและพัฒนาโครงการ หรืออาจใช้ PPBS (Program Planning Budget System) นักประเมิน

สามารถใช้เทคนิคนี้ในการจัดข้อมูลด้านค่าใช้จ่าย งบประมาณที่จะใช้ในการประเมิน

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้มีการจัดสร้างแบบจำลอง ใช้เทคนิคต่างๆและมีการจัดการกับข้อมูลแล้ว ต่อมาก็เป็นขั้นตอนการจัดกระทำกับข้อมูล ดังรายละเอียดดังนี้

2.1 การลงรหัสข้อมูล เป็นการแปลงข้อมูลดิบให้อยู่ในรูปรหัสที่เป็นตัวเลขหรืออยู่ในรูปการเจาะบัตรคอมพิวเตอร์ เป็นการเตรียมการเพื่อประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลทำได้หลายรูปแบบ โดยทั่วไปจะประยุกต์วิธีการทางสถิติมาใช้ ถ้ามีข้อมูลมาก ๆ การวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จะให้ความสะดวกมากกว่า

2.3 การสังเคราะห์ (Synthesis) หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว นำผลของการวิเคราะห์มาเรียบเรียงใหม่ให้ได้ใจความ รวบรวมประเด็นสำคัญ เพื่อประมวลเป็นสารสนเทศ

ขั้นที่ 3 การรายงานผล

เป็นการเสนอผลจากการจัดกระทำกับข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ สิ่งสำคัญที่นักประเมินต้องทำในขั้นตอนนี้ก็คือ การรายงานผลการประเมินในรูปแบบของสารสนเทศแก่ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการหรือผู้ตัดสินใจ สารสนเทศที่ควรเสนอควรมีลักษณะกะทัดรัด สั้น ได้ใจความสำคัญ อ่านง่าย สื่อได้รวดเร็ว หรืออาจทำได้ด้วยวาจา ซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ แต่ไม่มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรอาจทำให้ลืมได้ การรายงานสารสนเทศที่ได้ อาจทำได้ทั้งสองรูปแบบควบคู่กันไปก็ได้

นอกจากนี้ เวลช์ได้เสนอขั้นตอนของการติดตามผลของการประเมินไว้ด้วย ซึ่งจะทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าของการนำผลการประเมินไปใช้ว่า นำไปใช้จริงมากน้อยเพียงใดหรือไม่ได้นำไปใช้เลย

จากการนำแบบจำลองของเวลช์มาประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยได้ตอบคำถาม 3 ข้อเพื่อเป็นแนวทางในการประเมิน ดังนี้คือ

1. ทำไมต้องประเมินหรือประเมินทำไม

จากการที่โครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตได้ดำเนินการมาแล้ว 4 ปี ได้มีการประเมินผลโครงการบ้างแล้วโดยนักประเมินภายในโครงการ ในส่วนที่เป็นสภาวะแวดล้อม บังคับเบื้องต้นและกระบวนการของโครงการ แต่เป็นการประเมินที่ไม่เป็นระบบ ในส่วนที่เป็นผลิตผลของโครงการ คือผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการ โรงแรมและการท่องเที่ยว รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 นั้น ทางโครงการยังมิได้มีการติดตามผล ผู้บริหารจึงมีความต้องการทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของโครงการในส่วนนี้ เพื่อนำผลจากการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการต่อไป

2. ประเมินอะไร

จากการวิจัยนี้ต้องการประเมินผลิตผลของโครงการ เพื่อเป็นการตัดสินคุณค่าของผลิตผลของโครงการทั้งในค่านปริมาณและคุณภาพ อันจะบ่งว่าการดำเนินการของโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นแนวความคิดตามแบบจำลองของไทเลอร์นั่นเอง

3. ประเมินอย่างไร

การประเมินสมรรถภาพของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวของโครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต มีกระบวนการประเมินดังนี้คือ

1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้สำเร็จการศึกษา
2. ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา

นอกจากนี้ผู้วิจัยจะศึกษา ซึ่งประเมินความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งคาดว่าผลจากการประเมินจะเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารโครงการในการตัดสินใจปรับปรุงหรือเลือกทางเลือกในการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการในครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพสูงสุดตามเป้าหมายที่วางไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) โดยใช้เทคนิคการติดตามผลนั้น ปรากฏว่ามีรายงานการประเมินผลและรายงานการวิจัยโดยวิธีการนี้เป็นจำนวนมาก แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลผลิตโดยใช้เทคนิคการติดตามผลใน 3 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลผลิตในลักษณะติดตามการดำเนินงานและศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา
2. การประเมินผลผลิตในลักษณะติดตามการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
3. การประเมินผลผลิตโดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้สำเร็จการศึกษา

1. การประเมินผลผลิตในลักษณะติดตามการดำเนินงานและศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา

การประเมินผลผลิตในลักษณะติดตามการดำเนินงานและศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รายงานการวิจัยในลักษณะนี้ ได้แก่ การติดตามผลศิษย์เก่าเทคนิคกรุงเทพฯ พุทธศักราช 2496 - 2504 ของคณะนักศึกษาฝึกหัดครูอาชีพศึกษา วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ¹ ซึ่งได้ทำการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาแผนกวิชาต่างๆ จากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2496 - 2504 โดยใช้แบบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ได้ทำงาน ผู้ไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาแผนกผ้าและเครื่องแต่งกาย ผู้สำเร็จการศึกษาวิชาอาหารและโภชนาการส่วนมากประกอบอาชีพทอผ้า มีส่วนน้อยที่เป็นครูและวิชาที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพมากที่สุดคือ วิชาเอกของแต่ละสาขาวิชา

¹ คณะนักศึกษาฝึกหัดครูอาชีพศึกษา วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ, " การติดตามผลศิษย์เก่าวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ พุทธศักราช 2496-2504 " (รายงานการวิจัยเพื่อรับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยมอาชีพศึกษา คณะกรรมการพิเศษ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ, 2505) หน้า 2.

อรรถพร เขียรถาวร¹ ได้ทำการติดตามผลผู้สำเร็จหลักสูตรระยะสั้นจากโรงเรียนสารพัดช่างธนบุรี รุ่นที่ 16 และ 17 ปีการศึกษา 2508 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจภาวะการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา รายได้ และอุปสรรคในการทำงาน ประชากรที่ศึกษาจำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบมาก่อนเข้ามาศึกษาจากโรงเรียนร้อยละ 73.97 ไม่มีงานทำมาก่อน หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วประมาณสามในสี่ของผู้ที่ไม่ได้ทำงานมาก่อนได้ทำงาน ผู้ที่เรียนแผนกวิชาช่างตัดผมได้งานทำทุกคน ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในแผนกวิชาเครื่องยนต์ได้งานทำน้อยที่สุด ความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาในหลักสูตรระยะสั้นสามารถนำไปใช้ในการทำงานพอประมาณ อุปสรรคในการทำงานส่วนใหญ่คือ มีความรู้และความชำนาญในภาคปฏิบัติน้อยไป

บุญจิตต์ ฌ ลำเลียง² ได้ทำการสำรวจการทำงานของบัณฑิตทางการศึกษา ปีการศึกษา 2510 โดยสำรวจในด้าน การประกอบอาชีพ ความพอใจในการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรและการบริการต่างๆที่สถาบันจัดให้ ใช้แบบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,148 คน ได้รับแบบถามคืนมาร้อยละ 80.48 ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตเกือบทั้งหมดมีอาชีพเป็นครูสังกัดกรมวิสามัญศึกษา กรมการฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษาตามลำดับ เพราะเห็นว่ามีหลักประกันมั่นคงและรักการสอน ส่วนใหญ่ต้องการยึดเป็นอาชีพตลอดไป การปรับตัวเป็นอุปสรรคสำคัญในการทำงาน หน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญคือ การสอน โดยเฉลี่ยสอนสัปดาห์ละ 18 ชั่วโมง นอกจากนี้บัณฑิตยังมีความคิดเห็นว่าการจัดหลักสูตร การบริการห้องสมุด การบริหารและกิจกรรมอื่นๆของสถาบันอยู่ในระดับที่พอควร แต่ส่วนใหญ่ยังเห็นว่าหลักสูตรควรได้รับการปรับปรุง โดยให้เพิ่มและลดบางวิชาลงบ้าง

¹ อรรถพร เขียรถาวร, " การติดตามผลผู้สำเร็จหลักสูตรระยะสั้นจากโรงเรียนสารพัดช่างธนบุรี รุ่นที่ 16 และ 17 ปีการศึกษา 2508 " (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512)

² บุญจิตต์ ฌ ลำเลียง, " การสำรวจการทำงาน ของบัณฑิตทางการศึกษา ปีการศึกษา 2510 " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511)

ในต่างประเทศ ซิลเดรส (Childress)¹ ได้ทำการวิจัยเพื่อประเมินโปรแกรมทางด้านปริญญาโทและปริญญาเอกในสาขาธุรกิจการศึกษาของ Arizona State University โดยการศึกษาตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรดังกล่าว ระดับปริญญาโท 232 คน ระดับปริญญาเอก 41 คน การวิเคราะห์ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและการจัดลำดับ ผลของการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านปริญญาโทและปริญญาเอก ทางด้านปริญญาเอกนั้นพบว่าส่วนใหญ่ผู้ที่จบการศึกษาในระดับนี้ จะเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ในสถาบันการศึกษาชั้นสูง และได้เงินเดือนคิดเป็นจำนวนเงิน 15,000-19,999 ดอลลาร์ต่อปี เหตุผลเบื้องต้นในการเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งนี้คือ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยและมีทุนให้แก่ผู้เรียนนี้ ส่วนหลักสูตรนั้นดีกว่าที่อื่นโดยปานกลาง ในด้านค่าใช้จ่ายนั้นเรียกเก็บในอัตราที่เหมาะสมแล้ว การปรับปรุงการเรียนการสอนนั้นควรจะมีการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตและปรับปรุงการสัมมนาในวิชาที่เรียน ส่วนในด้านปริญญาโทนั้นพบว่าหลักสูตรในระดับนี้ไม่ได้ตอบสนองกับสภาพผู้ที่จบการศึกษาจะต้องออกไปสอน ควรลดจำนวนวิชาในภาคบังคับพร้อมกับต้องมีการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิธีวิจัยและวิธีการสอนเพิ่มเข้าไปด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกส่วนใหญ่พอใจในหลักสูตรที่ศึกษา โดยสรุปการวิจัยในกลุ่มนี้ได้มุ่งติดตามผู้สำเร็จการศึกษาใน 2 ส่วนคือ ด้านการดำเนินงาน อุปสรรคในการทำงาน รายได้ อีกส่วนหนึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สิ่งจูงใจในการเข้าศึกษาในหลักสูตรดังกล่าว ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานต่อไป

¹ Mc Queen Childress, " A Follow up Study of Professional Graduates Programs in Business Education Arizona State University " Dissertation Abstracts International vol.37 no.10 (April, 1977) P.6224-A.

2. การประเมินผลผลิตในลักษณะการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา

งานวิจัยในลักษณะนี้ได้แก่ การติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาเอกชน ของศศิธร สิงหะชาติ¹ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาเอกชนที่สำเร็จการศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2517-2519 ในด้านการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การว่างงานและการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยให้ผู้บังคับบัญชาประเมินและประเมินตัวเองในด้านต่างๆ 7 ด้าน คือ ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ วิธีการปฏิบัติงาน มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ ทัศนคติต่ออาชีพและคุณลักษณะพิเศษ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษา 396 คน ผู้บังคับบัญชา 165 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาเอกชนศึกษาต่อร้อยละ 43 ประกอบอาชีพร้อยละ 32 ประกอบอาชีพพร้อมกับศึกษาต่อร้อยละ 15 ว่างงานร้อยละ 10 และประเภทของอาชีพจะเป็น อาชีพรับราชการร้อยละ 40 รัฐวิสาหกิจร้อยละ 13 ห้างร้านเอกชนร้อยละ 44 และทำงานส่วนตัวร้อยละ 4 ผู้สำเร็จการศึกษาทำงานตรงกับความรู้ที่ได้ศึกษามาร้อยละ 59 ไม่ตรงร้อยละ 41 ส่วนในด้านการประเมินการปฏิบัติงานความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษามีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรง และมีความเห็นร่วมกันว่าผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานวิชาชีพได้ดีในแต่ละข้อ แต่ละด้านและโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน

ในทำนองเดียวกัน เลียวิท (Leavitt)² ได้ทำการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาที่ผ่านการอบรมของ Technical Vocational Institute (TVI)

¹ ศศิธร สิงหะชาติ, " การติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาเอกชน " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521)

² Max. V. Leavitt, " A Follow-up Study of T-VI Graduates as Viewed by Their Employers " Dissertation Abstracts International vol. 33 No.5 (November, 1972) P.2252-A .

ในนิเวศเม็กซิโก จุดประสงค์เพื่อประเมินว่าโปรแกรมการฝึกอบรมของ TVI ได้บรรลุความต้องการของนักธุรกิจในการอุตสาหกรรมแล้วหรือไม่ โดยการส่งแบบถามไปยังนายจ้างของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน จำนวน 570 คน ได้รับแบบถามคืนมาคิดเป็นร้อยละ 65.4 ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ถ้าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจาก TVI มากกว่า 90% ได้งานทำในนิเวศเม็กซิโกและส่วนใหญ่เกือบทุกสาขาได้งานทำตรงกับวิชาที่ผ่านการอบรม โดยส่วนรวมนายจ้างมีความพอใจสูงในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษานายจ้างได้เลือกคุณลักษณะต่อไปนี้ 5 คุณลักษณะจากทั้งหมด 11 คุณลักษณะ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนงาน คือ ความไว้วางใจได้ ความเต็มใจในการศึกษา ความรอบรู้ในงาน คุณสมบัติของความเป็นคนงานที่ดี และความตั้งใจในการทำงาน การประเมินของนายจ้างไม่มีความสัมพันธ์กับค่าจ้าง การให้ค่าจ้างนั้นนายจ้างมักพิจารณาจากเพศ คือเพศชายได้มากกว่าเพศหญิง สถานภาพการสมรส อายุ และเกรดวิชาเอกจากการฝึกอบรมจะเป็นตัวทำนายการประเมินของนายจ้างและค่าจ้างที่ได้รับได้ดีที่สุด จากผลการวิจัยได้ข้อสรุปสำหรับการปรับปรุงการฝึกอบรมของสถาบันคือ นายจ้างมีความเห็นว่าควรอบรมนักศึกษาในด้านต่อไปนี้มากขึ้น คือ ความสามารถในการประยุกต์ความรู้ ความภาคภูมิใจในงาน การรู้จักพัฒนาตนเอง การซื้อสัตย์ต่อหน่วยงานและความกตริเริ่ม

งานวิจัยในลักษณะนี้มุ่งประเมินโครงการ โดยการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ได้ให้ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างเป็นผู้ประเมินและเสนอข้อคิดเห็น คุณลักษณะของผู้ได้บังคับบัญชาที่ตนต้องการ

3. การประเมินผลผลิตโดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการของผู้สำเร็จการศึกษา

งานวิจัยในลักษณะนี้ ได้แก่ การประเมินผลผลิตแพทย์ ของอรุณี วชิราพรทิพย์ และคณะ¹ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของบัณฑิตแพทย์ที่ผ่านฝึกอบรมแพทย์ฝึกหัด

¹ อรุณี วชิราพรทิพย์และคณะ, " การประเมินผลผลิตแพทย์ " เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เมื่อ 7 - 11 ก.ย. 2524. (กรุงเทพมหานคร, 2524) หน้า 9-18.

ซึ่งใช้เวลา 1 ปีหลังจากสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนแพทย์มาแล้ว โดยการเปรียบเทียบกับบัณฑิตใหม่ทางแพทยศาสตร์ คุณภาพของแพทย์ที่ผ่านการฝึกอบรมนี้จะพิจารณาในด้านความรู้ (Cognitive Domain) เจตคติ จริยธรรมแห่งวิชาชีพ (Affective Domain) และทักษะ (Psychomotor Domain) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความรู้และทักษะใช้ข้อมูลซึ่งคณะกรรมการประเมินผลแพทย์ฝึกหัดของแพทยสภาได้รวบรวมจากแบบถามที่ประเมินในหมวดความรู้และทักษะ ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเจตคติ จริยธรรมแห่งวิชาชีพ ได้ส่งแบบถามให้หัวหน้าหน่วยงานที่มีการอบรมแพทย์ฝึกหัดเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมของแพทย์ฝึกหัดที่อยู่ในความดูแล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงร้อยละ หาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ t - test ผลการวิจัยพบว่า จากการจำแนกระดับความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานของแพทยสภา พ.ศ.2519 ในเรื่องการบำบัดรักษาผู้ป่วยฉุกเฉิน การวินิจฉัยและรักษาโรคที่พบเสมอ การตัดสินใจในการปฏิบัติรักษาผู้ป่วย ทั้งตัวแพทย์ฝึกหัดเองและผู้ใช้แพทย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ส่วนใหญ่ของแพทย์ฝึกหัด (75% ขึ้นไป) มีความรู้ความสามารถบรรลุเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าว ส่วนแพทย์จบใหม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของแพทยสภาได้น้อยมาก ส่วนในด้านเจตคติเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่เคยวิจัยไว้เมื่อ 8 ปีที่แล้ว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง จากผลการวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร หากจะกำหนดให้แพทย์ที่จบใหม่ไม่ต้องผ่านการอบรมแพทย์ฝึกหัด

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้เทคนิคการติดตามผลเพื่อประเมินผลผลิตทั้ง 3 ลักษณะ ดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นในการประเมินสมรรถภาพของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรวิชาการ โรงเรียนและการท่องเที่ยว วิทยาลัยชุมชนภูเก็ต ผู้วิจัยจึงมุ่งประเมินผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการของผู้สำเร็จการศึกษา ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งในทัศนะตนเองและทัศนะของผู้บังคับบัญชา และจากการที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้ปฏิบัติงานแล้วระยะหนึ่งนั้น ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรการจัดกิจกรรมต่างๆในกระบวนการเรียนการสอน ย่อมจะทำให้โครงการสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพตามที่ต้องการธุรกิจต้องการ